© Института Wəлгəр’андьна К’ьтеба Пироз, Москва, 2010

Фəрһəнгок

агат – кəвьред qимəтə р'əнг-р'əнги нə, п'ьр'анийа wан сьпи у к'ӧмəйит' ьн.

амалеки – мьлəтəк бу кӧ бəри зəфткьрьна Исраел ль Кəнанеда дьма. Əвана гəлə щара нəйартийа Исраел дькьрьн (бьньһер'ə Дəрк'əтьн 17:8-16; Qануна Дӧщари 25:17-19).

амин – жь зьмане ибрани йə, кӧ мə'на wе əв ə: «Р'аст ə», «Бəле», «Бьра ӧса бə», «Р'аст бе хельф», «Qайл ьм». Əw һьнге те готьне гава йəк готьнəке дьбежə йан дӧа дькə, йəки дьн готьна wи дьхwазə мак кə, qайлбуна хwə бь готьна «амин» нишан дькə.

амитист – кəвьрəки qимəт бу, п'ьр'анийа wан сори гəвəз у сут бун.

амони – анəгори Дəстпебун 19:38, зӧр'əта Лутə жь qиза wийə бьч'ук бу. Əw т'əви Фьльстинийа нəйартийа Исраел дькьрьн. Əw алийе Р'оһьлата Урдьне дьман, наве п'айт'əхте хwə данин Амман. Һ'əта ньһа жи наве п'айт'əхте Урдьне Амман ə.

арами – арами бьнəлийед Араме бун. Wə'де бавə'ширед Исраел алийе бакӧр- р'оһьлата ч'əме Урдьнер'а дьготьн Арам, аwа готи Сурйа у ӧса жи бак'ӧра Мəсопотамйайе, кӧ те готьн Паддан-Арам (Дəстпебун 25:20; 28:5).

бəре дəрəмəта пешьн – wəхте Пəймана Кəвьнда чь пешийе бəр к'еләндийе бьк'əта, йан һəгəр бəре р'əзе пешьн буйа, йан ньхӧрийе һ'əйwанед мале, йан жи ньхӧрийе нерини һəр малəкə Исраеле чаwа «бəре дəрəмəта

пешьн» дьһатə һ'əсабе у Хwəдер'а дьһатə дайине. Əва нишанəк бу кӧ һ'əму жи п'ара Хwəде нə (Дəрк'əтьн 13:14-15; 34:26; Qануна К'аһинтийе 23:17; Жьмар 18:12).

бьдолах – р'уне дарейи зəр ə у гəлəки бинхwəш ə. Бь wи ава зьм-зьмкьрьне чедькьрьн (Дəстпебун 2:12; Жьмар 11:7).

Бьзьна к'уви

бьзьна к'уви – щӧр'əки бьзьнайə кӧ ч'ола дəминə, һ'əлал те һ'əсабе (бьньһер'ə Qануна Дӧщари 12:15; 14:5).

бьхур – ширеза даре йə. Əw жь дара те һьлдане у һ'ьшккьрьне. Гава те шəwьтандьне, бинəкə гəлəки хwəш же те. Дəма Пəймана Кəвьнда п'арьстгəһеда сəр горигəһа бьхуре əw Хwəдер'а дьһатə шəwьтандьне (Дəрк'əтьн 30). Щур'əки дарəкə бьхуре Ə'рəбьстанеда жи һəбу, кӧ гəлəки qимəт бу.

Бьхур

бьһарəт – пунг, дарчин, мехьк у йед майинə бинхwəш.

горигəһ – т'əхте кӧ ль сəр qӧрбан, гори, һ'əди у хер дьһатьнə дайине йан сəржекьрьне (Дəстпебун 12:7; 22:9). Пешийе əw пе кəвьра дьһатə чекьрьне. Һена Мусада Хwəде т'əми да кӧ горигəһе бона Коне Шə'дəтийе

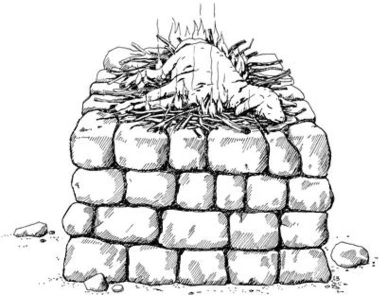

Горигәһ

жь дара дарщеwийе чекьн у сьфьр бьк'ьшиньнә сәр. (Дәрк'әтьн 27:1-8; 38:1-7). Qӧрбан т'әне ль сәр горигәһа Коне Шә'дәтийе дьһатьнә сәржекьрьне у паше, гава п'арьстгәһ һатә чекьрьне, т'әне ль сәр горигәһа п'арьстгәһе дьһатьнә сәржекьрьне. Т'әхтәки дьн жи һәбу, жь wи бьч'уктьр у зер'кьри. К'аһин ль сәр ви т'әхти бьхур дьшәwьтанд, жер'а дьготьн горигәһа бьхуре (Дәрк'әтьн 30:1-10; 37:25-28).

дара дарщеwийе – дарәкә һ'ьшк у тәйах ә.

дарчин – бьһаратәкә жь qальке даре йә. Бина wе гәләк ә у һена бәре гәләки бьһа бу. Мәрьва әва т'әви бьзьре зәйт'уне дькьр, wәки бина бьзьр хwәш бә. Щарна мәрьва ль хwә дьхьстьн у щарна жи бона дәфьнкьрьне дьһатә бьк'аранине (Ә'йанти 18:13). Әw бона чекьрьна р'унә р'ункьрьнейи пироз дьһата бьк'аранине (Дәрк'әтьн 30:23).

дәһәк – ль гора qануна Муса зӧр'әта Леwи, кӧ шьхӧле п'арьстгәһе дькьрьн, ль сәр наве Хwәде дәһәка һәбуке, һасьл у дайина бәре ә'рде жь щьмә'та Исраеле хwәр'а дьстандьн. Леwийа дәһәка кӧ жь щьмә'та Исраеле дьстандьн, жь wе дәһәка станди, дәһәк дьданә Хwәде (Qануна К'аһинтийе 27:30-32, Жьмар 18:26-28).

дийарийа бәрвадайине – дийарийа кӧ жь бәр wан гӧнәйед кӧ ль бәр Хwәде йан мәрьва кьри дьһатә дайине. К'аһин ль сәр ве йәкеда дьньһер'и у qимәте зийане бист сәләф зедә к'ьфш дькьр у һьнге ль зийанк'еша дьһатә вәгәр'андьне, сәрда жи йе гӧнәк'ар дийари дьда (Qануна К'аһинтийе 5:14-6:7; 7:1-10).

дийарийа жорбьльндкьрьне – тьштə кӧ дийари дьһатə дайине, щарана п'ара к'аһин дьһатə жорбьльндкьрьне, чаwа нишана кӧ бона Хwəде дьһатə башqə кьрьне (Дəрк'əтьн 29:27-28).

дийарийа нани – дийарийа аре хас (Qануна К'аһинтийе 2:1-3) йан нан (Qануна К'аһинтийе 2:4-10), йан жи фьрикед гəньм (Qануна К'аһинтийе 2:14-16). К'аһин п'арəкə ван дийарийа хwəр'а һьлдьда у п'ара дьн жи ль сəр горигəһе дьшəwьтанд.

дийарийа паqьжбуне – дийари кӧ йе гӧнəк'ар жь бəр гӧнəйе хwəва бона паqьжбуне дьда. Гоште ве һ'əйwане пироз дьһатə һ'эсабе у т'əне изьна к'аһина һəбу бьхwарана (Qануна К'аһинтийе 4:1-5:13; 6:24-30).

дийарийа сəрдакьрьна – əва дийарийа жь тьштед р'он ə, аwа готи жь р'ун, шəраве йан аве бун. Əвана ль сəр дийарийа һəлəqəтийе йан дийарийа т'əвайишəwатеда дьһатьнə кьрьне (Жьмар 28:14-15).

дийарийа т'əвайишəwате – əв щур'е дийарийе т'əмамийа һ'əйwан пева ль сəр горигəһе дьһатə шəwьтандьне. Ле һьнəк дийарийед майин п'арəк wан дьһатə шəwьтандьн (Qануна К'аһинтийе 1:3-17; 6:8-13).

дийарийа һ'əжандьне – əв дийари п'ьр'анийа щара бь сəрсинге дийарийа һəлəqəтийе, кӧ п'ара к'аһин бу дьһатə дайине. К'аһин т'əви дийаридар əв сəрсинг дьһ'əжанд, ви али-wи али дьбьр дани, лəма те готьн дийарийа һ'əжандьне (Qануна К'аһинти 14:21-24; Жьмар 6:20).

дийарийа һəлəqəтийе – дийарийа һəлəqəтийе кӧ ль нава Хwəде у мəрьвада дьһатə дайине. Т'əне п'арəкə ви һ'əйwани ль сəр горигəһе дьһатə шəwьтандьне, һəрч'е майин жи к'аһин у дийаридар дьхwарьн (Qануна К'аһинтийе 3:1-17; 7:11-21, 28-36).

ефод – əва елəкəки бь дӧ п'ара сəр мьлва һəввакьри бу кӧ жь зер', р'исе шин, ширк, соре гəвəз у жь к'ьтане зьрав-бадайи һатьбу чекьрьне. Сəрəкк'аһин əw ль хwə

дькьр. Р'әхтсинг жи пева дькьрьн (Дәрк'әтьн 28:6-14).

Әдом, әдоми – Әдом навәки Әсаwе бьре Аqуб бу (Дәстпебун 25:30; 36:8). Жь Әдом әдоми пешда һатьн, әwана дьжмьне Исраел бун. Wәлате Әдом ч'ийа банийед хькихwәлийә бе кер бун.

әмори – мьләтәки мәзьн бу кӧ бәри зәфткьрьна Исраел ль Кәнанеда дьма. Һьнге щарана бь наве wан т'әмамийа мьләтед кәнане дьһатьнә навкьрьне (Дәстпебун 15:16; Qануна Дӧщари 3:8-11).

әнаqи – мьләтәк бу кӧ бәри Исраел ль Фьльстине дьма. Әwана гәләки бьльнд бун у ә'савә дьһатьнә готьне (Жьмар 13:22,33). Әвана ль ч'ийа банийед Һеброне дьман.

Сәрәкк'аһин, ефод у р'әхтсингва

зьмьр – р'унәки бинхwәш ә, жь дара те стандьне у qимәте wи бьһа бу. Һьнге зьмьр бона еше дьданә нәхwәша

Зьмьр

(Марqос 15:23), ӧса жи ль сəр щьнйазе мьрийада дькьрьн, wəки бона дəфьнкьрьне һазьр кьн (Дəстпебун 50:2; Йуһ'əнна 19:39).

ибрани – навəки кəвьн ə у щьмə'та Исраеле пе ви нави һатə навкьрьне, Бьраһим йе пешьн бу кӧ бь ви нави һатə навкьрьне (Дəстпебун 14:13). Ибрани ӧса жи зьман ə. Щьмə'та Исраел бь зьмане ибрани хəбəр дьдан. Пəймана Кəвьн бь ви зьмани ньвисар ə.

Исраел – 1. Наве мəрьв ə. Чахе Хwəде Аqубе баве мьлəте Исраеле бьмбарəк кьр, наве wи кьрə Исраел (Дəстпебун 32:27-28; 35:10). Чəнд нав зӧр'əта Исраелр'а те готьне: «Щьмə'та Исраел», «Зар'ед Исраел» у «ибрани». 2. Наве wəлат жи те готьне: «Исраел». Бəре жер'а дьготьн: «Кəнан» (Дəстпебун 12:5; К'аред Шандийа 7:11; 13:19). Навəки дьн жи жер'а дьбежьн: «Wəлате Фьльстине». Пəй мьрьна Сьлеман п'адшар'а wəлат бу дӧ п'ара. П'ара бакӧрер'а готьн Исраел, п'ара башурер'а готьн Щьһуда (1П'адшати 12:16-17).

йаспис – кəвьред qимəтə р'əнг р'əнги нə. Йасписа кӧ К'ьт'еба Пирозда ньвисар ə к'əск йан р'əнгəки вəкьри бу (Дəрк'əтьн 28:20).

карбункул – кəвьрəки qимəти шин у шини-к'əск (Дəрк'əтьн 28:18).

к'аһин – жь зӧр'əта һаруне бьре Муса бун. К'аһина əw горийед (qӧрбанед) кӧ мьлəте Исраеле данин сəржедькьрьн. Əw бона мьлəте Исраеле бəр Хwəде дьсəкьнин у дӧа дькьрьн, навчети дькьрьн у хwəстьна Хwəде щьмə'тер'а дьданə ə'йанкьрьне. Сəрəкк'аһин сале щарəке дьк'əтə щийе һəри пироз у бона гӧнəһе щьмə'те гӧнəһк'əwандьн дькьр (Qануна К'аһинтийе 6:8-10:20; Ибрани 6:20-8:6; Дəрк'əтьн 30:10). Мəлк'и-Садьq жи Дəстпебунеда к'аһине дьһатə һ'əсабе (Дəстпебун 14:18-20).

Кəнан – наве wи wəлати йə, к'ижан кӧ Хwəде ль гора созе хwə да мьлəте Исраеле, wəки бьбə wəлате wан. Əв

нave «Кәнан» һе бәри ль wьр майина мьләте Исраеле һәбу. Паше «Исраел» йан жи «Фьльстин» һатә готьне (Дәстпебун 10:19; 12:5; К'аред Шандийа 7:11; 13:19).

кәнани – мьләтәк бу кö ль Кәнане дьма, зöр'әта кöр'е Һам, кöр'е Нöһ бу (Дәстпебун 10:6; Жьмар 13:29).

к'әфил – (гьрәw, к'әфаләт) п'әрә йан тьштек жь бәр тьштава дьһатә дайине, һ'атта р'ожа пьрс сафикьрьнә (Дәстпебун 38:17- 20).

Коне Шә'дәтийе (Коне Щьвине) – гава щьмә'та Исраеле жь Мьсьре дәрк'әт, Хwәде сәре ч'ийайе Синайе Мусар'а гот, чаwа гәрәке Коне Шә'дәтийе бе чекьрьне (Дәрк'әтьн 25). Гава чекьрьн, р'умәта Хwәде әw щи т'ьжи кьр у Хwәде бь р'умәта хwә шә'дәти да у да хöйакьрьне кö әw т'әви wан ә (Дәрк'әтьн 38:21). Коне Шә'дәтийе у Коне Щьвине (Дәрк'әтьн 27:21) йәк бун. Щьмә'та Исраеле ль wьр дьщьвийан. Сьлеман жи Оршәлимеда п'арьстгәһ дәwса wеда чекьр. Коне Шә'дәтийеда (у öса жи п'арьстгәһеда) тьштед пироз жи һәбун, мәсәлә: Сьндоqа Пәймана Хöдан (Qануна Дöщари 10:8), аwа готи Сьндоqа Шә'дәтийе (Жьмар 4:5).

к'оти (к'отибун) – нәхwәшик ә ч'әрм ә щур'ә-щур'ә йә кö бәла дьбә. Ль гора Qануна К'аһинтийе жь сәре 13-а

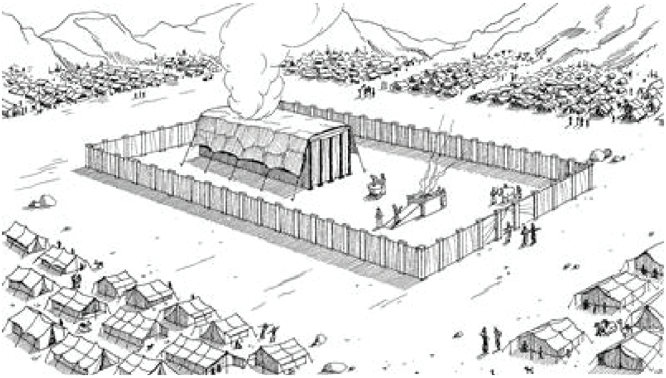

Коне Шә'дәтийе (Коне Щьвине)

һ'əта 14-а зəмане бəре һəр щур'ə нəхwəшиййа сəр ч'əрм жь к'отибунева гърти һ'əта чəнд щур'ə п'ъзька, ӧса жи тъштед к'əфьки һ'əрам дьһатьнə һ'əсабе. Щьмə'те бəри нəхwəшед аһа дьдан жь гӧнд у бажара дəрдьхьстьнə дəр, ле һəгəр йəк qəнщ буйа, гəрəке хwə нишани к'аһин бькьра у һ'əди бьда, wəки дəстур бьдане кӧ əw бьк'əта нава щьмə'те.

к'ърк'ут – (к'əwк'ӧрт') кəвьрəки нəрм у зəр ə кӧ бь алавəкə р'əнге вəкьри бь шəwq дьшəwьтə у бина wе жи qəwат ə (Дəстпебун 19:24; Qануна Дӧщари 29:23).

Моwаб, моwаби – анəгори Дəстпебун 11:37, зӧр'əта Лут жь qиза wиййə мəзьн бу. Моwаби алийе р'оһьлата Урдӧне дьман (Жьмар 21:13).

мьлйак'əт – зьмане ибрани у йунанида фə'мина wе «qасьд» ə, чьмки əвана qасьдед Хwəде нə. Əвана һəйинед р'ӧһ'ани нə, кӧ һ'ъзура Хwəдеда дьминьн. Найенə дитьне һ'əта хwəха хwə ə'йан нəкьн. Мьлйак'əт qьрара Хwəде ə'лам дькьн йан жи тиньнə сери (Дəстпебун 19:1,12-15). Əwана жь алийе Хwəдеда к'ьфшкьри нə, кӧ мəрьва хwəйи кьн у гӧһ бьдьнə wан (К'аред Шандийа 12:6-11; 27:23; Ибрани 1:14). Щарна Хwəде мьлйак'əта дьшинə щəм мəрьва, wəки тъштəки wанр'а бежə. Мьлйак'əте сəрwере һ'əму мьлйак'əта Мьхайил ə (Щьһуда 9). Щарщара хəбəра «мьлйак'əте Хӧдан» те фə'мкьрьне кӧ чаwа Хӧдан хwəха һазьр ə (Дəрк'əтьн 3:2-6).

нане Хwəдер'а дайи – (нане һ'ъзуре, нане пешбəрийе) нане пироз һена Мусада Коне Шə'дəтийеда (Коне Щьвинеда), ӧса жи пəйр'а п'арьстгəһеда һəбу. Əв нан ль сəр сьфра зер'ин «ль пешбəри Хӧдан»

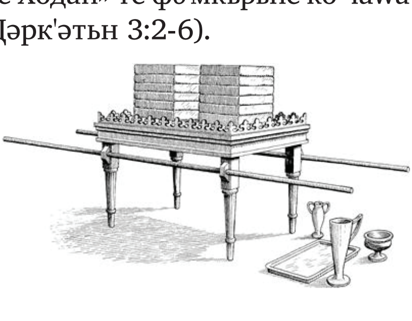

Сьфра нан

дьһатә р'езкьрьне. һәр р'ожәкә шәмийе к'аһина донздәһ нане бе һәвиртьр'шк дьпә'тьн, ль сәр сьфра зер'ин дадани у йед кӧ һ'әфтийа дьнда дәwсе данин, к'аһина йе пешийе щийе пирозда дьхwарьн. Пештьри к'аһина изьна т'ӧ кәси т'ӧнәбу әв нан бьхwарана. Әв нан нишанәкә Пәймана Хӧдан бу, кӧ әw т'әви щьмә'та Исраеле бу (Qануна К'аһинтийе 24:5-9).

нәдьр – (гори, qӧрбан) ль гора Qануна Муса (Дәрк'әтьн 13) инсан у һ'әйwанед ньхӧрийә нер, әw нәдьред (горийед) Хwәде бун. һ'әйwан дьһатьнә сәржекьрьне у жь бәр инсенва дьһатьнә дайине. Мә'на wе әв ә, кӧ һәр ньхӧри п'ара Хwәде бу, пироз, бӧһӧрти у т'айбәти, аwа готи Хwәдер'а щӧдәкьри бу (Дәрк'әтьн 13:2; Луqа 2:23).

Нәщәф – бәрийа алийе башура Исраеле бу (Дәстпебун 12:9).

оникс – кәвьред qимәт ә, гава те бьр'ине һӧндӧр'да хәт йан тәлашед р'әнг-р'әнги к'ъфш дьбьн (Дәрк'әтьн 28:9).

пәйман – (аһда, ад у qьрар) нав дӧ мәрьвада, нав дӧ к'омада, йан жи нав Хwәде у мәрьвада те гьредане. Пәйманәк нава Хwәде у Нӧһда һәбу (Дәстпебун 9:8-17), нава Хwәде у Бьраһимда (Дәстпебун 15), нава Хwәде у Даwьдда (2 П'адшати 7; Зәбур 89:1-37). Ль сәре ч'ийайе Синайе Хwәде пәйманәк т'әви щьмә'та Исраеле гьреда. Ль гора ве пәймане Хwәде соз да wәки хwәха Хӧдане щьмә'та Исраеле бә у wан хwәй кә, ле гәрәке Исраел жи Qануна Хwәде бьqәдинә, йа кӧ wи бь дәсте Муса да. Ле Исраеле гәләк щара пәйман, аwа готи Qануна Муса дьт'әр'ьбанд. К'ътебед щьһуйайә пирозр'а, йед кӧ бәри Иса һәбун, wанар'а дьбежьн «Пәймана Кәвьн».

п'ехәмбәр – (нәби, qасьде Хwәде, qуле Хwәде, готьнбеже Хwәде) әw инсан бун. Хwәде wанр'а хәбәр дьда, кӧ әw готьна wи бьгьһиньнә мәрьва (Qануна Дӧщари 18:15-22).

р'әхтсинг – бәрикә щаргошәйә ль сәр синг бу. Әw чаwа ефод һатә щекьрьне, жь зер', р'исе шин, ширк, соре гә-

вəз у жь к'ьтане зьрав-бадайи (Дəрк'əтьн 28:15-16). Гава сəрəкк'аһин дьк'əтə щийе пироз ль бəр Хӧдан, əw ль сəр синге сəрəкк'аһин ефодва гьредайи бу (Дəрк'əтьн 28:29). Ль сəр р'əхтсинг дӧнздəһ кəвьред qимəт чар щергəһ щикьри бун, кӧ дӧнздəһ qəбилед Исраел дьданə к'ьфше. Һьндӧре рəхтсингда Урим у Тумим һəбун (Дəрк'əтьн 28:30).

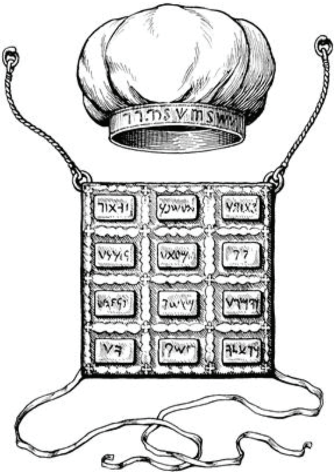

Р'əхтсинг у п'ап'ах

р'ожа шəмийе – бона щьмə'та Исраел р'ожəкə ə'зиз (т'айбəти) у пироз ə (Дəрк'əтьн 16:23; 20:8, 11; 31:14-15). Бь ибрани Шабат ə. Бь заравəки кӧрманщи «сəбт» ə кӧ жь шабате һатийə. Бона щьһуйа, шабат наве р'ожа һ'əфта йə у йа хьлазийа һ'əфтийе йə. Инийе еваре, гава р'ож дьчə ава, шабат дəстпедькə у һ'əта 24 сьһ'əта дьк'ьшинə. Ль гора qануна Муса (Дəстпебун 2:2-3; Дəрк'əтьн 20:8-11; 35:2) р'ожа шабатеда к'ар у хəбат нə щайиз бу бькьрана, əв р'ож р'ожа р'ьһ'əтийе у һ'əбандьне йə (Дəстпебун 1; Qануна К'аһинтийе 23:1-3).

сала р'аwастийе – һəр пенщи сал, сала р'аwастийе бу (Qануна К'аһинтийе 25:8-55). We сале һəр хӧлам дьһатьнə азакьрьне у һəр мəрьве кӧ ə'рде хwə фьротьбу ль wи дьһатə вəгəр'андьне, дəйн-ду дьһатьнə бахшандьне.

сала һ'əфта – һəр һ'əфт сал, шəмийа сала бу (Дəрк'əтьн 23:11; Qануна К'аһинтийе 25:1-7), əw сала р'ьһ'əтийе бу бона ə'рде. Əwe сале щьмə'те ə'рд бещəр нə дькьрьн у чь кӧ ə'рде хwəсəрехwə дьда т'оп дькьрьн.

сардийон – кəвьрəки qимəтə соригəвəзи зəлал бу.

сәрәкк'аһин – бьньһер'ә: к'аһин.

Сьндоqа Пәймане йан Сьндоqа Шә'дәтийе – qӧт'икә пироз бу, әw у чь кӧ теда бун, нишанед пәймана Хwәде т'әви мьләте исраеле бун. Чахе Хwәде сәре ч'ийе т'әви Муса п'ехәмбәр хәбәр да, һьнге дәһә т'әми ль сәр дӧ сәлед кәвьри ньвисин данә wи. Әw пәйман Хwәде бь дәсте Муса да гьредане, бь wан сәлед ньвисар. Әw сәл, шьвдара Һарун, дәрдане манайе чаwа нишана Пәймана Хwәде ль wе сьндоqеда бун у ль щәм мьләте исраеледьһатьнә хwәйкьрьне. Әw сьндоq жь дарщеwийе чекьри у зер'кьри бу. Гава мьләте исраеле р'еда дьчу, әв сьндоq хwәр'а дьбьрьн. Гава дьчунә щики, әв сьндоq Щийе Һәри Пирозда Коне Шә'дәтийеда дьма (Дәрк'әтьн 25:10-21; Ибрани 9:4).

Сьндоqа Пәймане

фьльстин – мьләте фьльстине һат башур-р'оавайа дәве бә'ра Навбәрейә. Фьльстине зәфти хwә кьр у ван һәр пенщ бажарада: Газа, Ашqелон, Ашдод, Гат' у Әк'ронеда чи-wар бун. Фьльстини у исраелийа гәләк щара һәвр'а шәр' дькьрьн, чьмки фьльстинийа дьхwастьн р'оһьлат зәфти хwә кьрана, исраелийа жи дьхwастьн р'оава зәфти хwә кьрана. Фьльстини нәйаред исраелийайә һәрә пеш бун, һ'әта кӧ Даwьд әв пьрс сафи кьр, хь-лазийа wан ани (Дәстпебун 21:34; 1 П'адшатийа 8:1; 1Дирок. 18:1).

херуб – р'ӧһ'бәред хwәйибаск ьн, әв щур'әки мьлйак'ә-тед Хwәде нә у һ'әйкәлед wан сәр qалп'ахе Сьндоqа Пәймане бь баскава чекьри мина мьлйак'әта бун, кӧ р'умәт у диндара (һ'ьзурийа) Хwәде бәрч'ә'в дькьрьн (Дәстпебун 3:24; Дәрк'әтьн 25:17-22; 37:6-9).

һусоп

Хӧдан – бь зьмане ибрани хәбәра «Хӧдан» ЙҺWҺ ньвисар ә у те хwәндьне чаwа «Йаһwәһ». Әв навәки ә'сәси йә кӧ алийе Хӧданд Мусава һатә ә'йанкьрьне. (Дәрк'әтьн. 3:14...). Наве «Йаһweһ» мьләте щьһу бона мәзьнайийа Хwәде нә дьданә ль сәр заре хwә. Гава әwана К'ьт'еба Пироз дьхуньн дәwса наве «Йаһweһ» дьбежьн «Адонай» кӧ те фә'мкьрьне «Хwәйе мьн».

һеланед жорьн – щийед һ'әбандьна мьләте Кәнанийа бу (Qауна к'аһинтийе 26.30, Жьмар 33.52). Хӧдан ә'мьри мьләте Исраел кьр кӧ ван щийа wеран кьн. Әw п'адше кӧ әв щи wеран нәкьра дьһатә һ'әсабе чаwа йәки qанун т'әр'ьбанди (2П'адшати 16:4).

һусоп – дарәкә бьч'ук ә, чаwа луфьк бона ә'дәте дин дьһатә бьк'аранине. К'аһина хуна qӧрбанеда дькьрьн у дьр'әшандьнә сәр мәрьва, wәки әw мәрьв ль бәр Хwәде пироз бьн (Дәрк'әтьн 12:22; Qануна К'аһинтийе 14:4; Жьмар 19:6, 18).

топаз – кәвьрәки qимти qич'ьк ә.

шәмдан – ч'ьра һ'әфт ч'ә'ви бу, кӧ П'арьстгәһәда дьшхӧли (бьньһер'ә Дәрк'әтьн 25:31-39).

Щәжьна Бор'ийа – әва щәжьна 1-е мәһа һ'әфта дьһатә кьрьне (Qануна К'аһинтийе 23:24-25; Жьмар 29:1). Әw р'ожа р'ьһ'әтийе у дийаридайине бу.

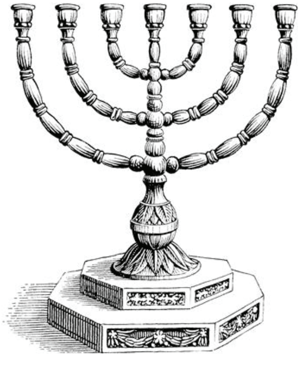

Шәмдан

Щәжьна Дәрбазбуне – әв щәжьна нава щьмә'та Исраелда чардәһе мәһа Нисанеда те кьрьне (ль гора салнә'ма ибрани чардәһе Нисане ньһа 1-е Апреле йә). Әве щәжьне бона биранина wе йәке дькьн, кӧ Хwәде чаwа щьмә'та Исраел жь бьндәстийа Мьсрийа дәрхьст (Дәрк'этьн 12:3-14). Һьнге Мьлйак'әте Мьрьне һ'әму ньхӧрийед мьсрийа, һьн инсан у һьн жи һ'әйwан кӧштьн, ле жь сәр малед щьмә'та Исраелр'а «дәрбаз бу» у дәст нәда жь wан т'ӧ кәси, нәкӧшт (Дәрк'этьн 12:23-27). Бона ве йәке ве щәжьнер'а дьготьн Щәжьна Дәрбазбуне.

Щәжьна Нане Шкәва – әв щәжьн ль пәй Щәжьна Дәрбазбунер'а те у жь панздәһ һ'эта бист дӧдӧйе мәһа Нисане те кьрьне (ль гора салнә'ма иройин жь 2-а һ'эта 9-е Апреле те кьрьне). Әва щәжьна бона биранина хьлазкьрьна мьләте Исраел те кьрьне, гава мьләте Исраел жь бьндәстийа Мьсрийа дәрк'эт у чу wи wәлате кӧ Хwәде дабу wан. Әве щәжьнеда һ'әфт р'ожа нане шкәва (бе һәвиртьр'шк) те хwарьне (Дәрк'этьн 12:15-20; 13:3-10).

Щәжьна Р'ожа К'әwандьне – бона щьмә'та Исраеле р'ожа һәрә ә'зиз у пироз бу (Йом Киппур бь ибрани). Сале щарәке п'арьстгәһеда Сәрәкк'аһин жь бәр гӧнәйед хwә у щьмә'тева бона пақьжбуна п'арьстгәһ у горигәһе хуна һ'әйwана п'ешк'еш дькьр у дьк'әтә Щийе Һәри Пироз (Дәрк'этьн 30:10; Qануна К'аһинтийе 16:1-34; 23:27; Ибрани 9:6-7).

Бор'и

Щәжьна һ'әфтийа – (Щәжьна Нандьруне – Дәрк'этьн 23:16) Хwәде т'әми да щьмә'та Исраел, кӧ р'ожа пашьнә пәй дәстпебуна Щәжьна Дәрбазбунер'а һ'әфт һ'әфтийа һ'әсаб кьн

Qар'итк

у р'ожа пенщи щәжьнәке жи бькьн. Ве щәжьнеда чь кö жь дәрәмәтед wан (дәхьлед wан) пешийе дьк'әтә бәр к'еләндийе, данин п'ешк'еши Хwәде дькьрьн (Qануна К'аһинтийе 23:15-21; Жьмар 28:26- 31). Пәймана Нуда ве щәжьнер'а дьготьн Р'ожа Пенщийә һ'әсаб, аwа готи Пентекост. Чьмки бь зьмане йунани фә'мина Пентекост «пенщи» йә (К'аред Шандийа 2:1-41).

Щәжьна һ'олькчекьрьне – һәр сал пайизе жь 15-а һ'әта 21-е мәһа Тьшрийе йә (аwа готи йәке Октйабьре). Щьһу дьчун сәр р'әзед хwә, һ'ольк чедькьрьн у wанда

Qотьк

Qьрqе Мьсьре

һ'әфтеке дьман. Щьһуйа әв йәк дькьр, wәки бир банина, кӧ чаwа Муса п'ехәмбәр мьләте Исраел жь Мьсьре дәрхьст у әw һ'олькада ман (Qануна К'аһинтийе 23:33-36, 39-43; Qануна Дӧщари 16:13-15).

qар'итк – ч'ьвикәкә бьч'ук ә кӧ дьреж нафьр'ә. Хӧре wан т'охьм у меш-мор ьн. Әвана һелунед хwә ль сәр ә'рде чедькьн (Дәрк'әтьн 16:13; Жьмар 11:31-32).

qотьк – һ'әйwанәкә пьч'ук ә, кӧ ч'оле нава к'әвьрада дьминә. Әw нә һ'әлал бу (бьньһер'ә Qануна К'аһинтийе 11:5; Qануна Дӧщари 14:7).

qьрqе Мьсьре – щӧр'әки тәйре нә һ'әлал бу (бьньһер'ә Qануна К'аһинтийе 11:18; Qануна Дӧщари 14:17).